

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD

ABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituții și bănci 150 lei
Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

PRO MEMORIA

În 25 Nov. 1934 se împlinesc 7 ani decând s'au depus spre vecinică odihnă rămășițele pământești ale lui Ioan I. C. Brătianu. Ca în fiecare an, în această zi la „Florica” se vor înălța rugăciuni pentru odihna lor. De data aceasta ele se vor scoate din firida îngustă, unde au fost zidite și vor fi așezate creștinește în sarcofagul, negru, simplu, dar mareț prin simplitatea sa romană. Ele se vor odihni pentru mai departe în nemijlocita apropiere de rămășițele scumpului său Tată în cel mai larg cuprins din Mausoleul familiar, asupra căruia se ridică Pământul și Cerul Patriei lor, la altarul căreia, ei au servit cu credință.

Ei vor sta de acum înainte lângă olaltă, ca două vii mărturii, de cece au fost pentru Neamul lor, ca două simboale pline de înțeles pentru cece au făcut pentru Patria lor...

Amândoi sunt doi meșteri iscuși ai alcătuirii noastre politice de azi; amândoi sunt doi stâlpi dorici, care susțin cupola edificiului nostru ca Stat; amândoi sunt doi mari ziditori ai întregii noastre istorii moderne.

Căci toate monumentele cele mai importante și mai înălțătoare în viața noastră ca Neam și Stat de pe la 1848 încoace, se grupează în jurul acestor două mari personalități și apar ca rezultate ale unor fapte și gânduri clare, precise și bine hotărâte... cu multă legătură de cauzalitate istorică între ele.

Paralelismul între Tată și Fiu este foarte mare și foarte isbitor.

I. Brătianu — Tatăl, a fost luptătorul aprig pentru libertate și pentru independență.

I. I. Brătianu — Fiul, a fost un neobosit luptător pentru independența economică a Statului și a Individului liber. Unul a fost pentru Unirea Principatelor... și a făcut-o. Celalalt a fost pentru Unirea Tuturor Românilor... și a făcut-o. Unul a fost pentru desființarea clăcii... și i-a succes s'o desființeze. Celalalt a fost pentru împroprietărirea țărănilor și a făcut-o. Unul a organizat Regatul abia proclamat, și l-a pus pe un drum de înaintare economică în toate direcțiile. Celalalt a dat o organizare Regatului mare, cât mai fericită prin Constituția sa nouă, liberă și democratică cum n'o mai are alt neam; prin votul universal, — cel mai mare pas spre adevăratul democratism și prin politica culturală lătită în masele poporului, ca cea mai puternică pârgie de înălțarea a individului și a Statului și în cele politice și în cele materiale, dar și în ale gândirii.

Stând, să cântărești adevărata lor valoare, nu ști care dintre ei o are

pe cea mai mare, pentru că unul e *Pre-cursor*, altul e *Ziditor*. Faptele mari ale ziditorului sunt contrabalansate prin valoarea de întâiul rang ale Precursorului.

Ne isbește însă asemănarea mare de simțăminte și doruri ce le-au nutrit amândoi, precum și momentele dure-roase trăite în împrejurări istorice aproape identice:

Desamăgire în 1878 la unul, cu încheierea păcii dela S. Stefano, încheiată între Ruși și Turci, fără să fie consultați și vitejii dela Plevna; desamăgire cumplită, care stoarce lacrimi în anul 1917 la celalalt, când aliații Ruși ne-a trădat într'un mod infam și dureros.

O sfâșiere de inimă la unul în 1878, când Puterile mari, la Berlin, n'au ascultat glasul lui Ion C. Brătianu și ne-au răpit întreagă Basarabia. O smulgere de inimă la celalalt în 1919; când s'a tăiat Bănatul în două.

Și la unul și la celalt, și'ntrun caz și'n altul însă o singură ținută demnă. Ion C. Brătianu a suferit umilința Congresului dela Berlin și a suportat apoi întreaga sa viață dramaticul epilog al răpirii Basarabiei — dar n'a acceptat nici despăgubiri teritoriale spre Varna și Ruscuc și nici despăgubiri de războiu. A protestat, pentru că: „Nu vând suflete de Români” cum zicea el.

Ioan I. C. Brătianu în 1919, ducea cu sine la Paris Tratatul internațional, care recunoștea granițele României întregite. În temeiul aceluia tratat el pretindea întregul Banat. Aici a trebuit însă, să lupte cu concepțiile wilsoniene, care nu recunoșteau „petece de hârtie” făurite anterior, ca motiv pentru tragerea granițelor nouă... A ținut piept cu îndârjire amenințărilor, criticilor opinii publice mondiale, întocmai ca soldatul la Oituz, Mărăști... și Mărășești și n'a cedat. Mai bine a părăsit și el Parisul și s'a expus hului generale, pentru că nici el nu putea „să vândă suflete de Români”, mai ales atunci, când prețatarea pretenziunilor lui era asigurată prin însuși tratatul făcut cu aliații, ca drept imprescriptibil asupra Bănătului.

Și unul și celalalt sunt însă doi oameni mari ai Neamului cari au trecut în istorie. De astăzi ei stau unul lângă altul supraveghind cu Duhul lor peste moștenirea lăsată urmașilor...

Din acest prilej, să ne trimitem gândul la „Mormântul dela Florica” care e un „Pantheon” al Neamului și să ne închinăm cu evlavie și recunoștință marilor Suflete, cari dorm de veci acolo și decâte ori vom avea nevoie de întărire sufletească, să luăm duh din duhul lor mare de Mari Români și Buni Patrioți.

ȘT. GERMAN

Pace în Balcani

Balcanii „butoiul cu pulbere a Europei”, este pe cale de a ajunge regiunea cea mai pacnică a continentului. Minunea, căci evenimentele în curs nu par a avea — cel puțin la aparență — nimic comun cu logica, se întâmplă sub ochii noștri, ai muritorilor veacului al XX-lea. În punctul nevralgic al seismului politic continental se va stabili un altar păcii, datorită muncii neobosite și talentului cu înfintte resurse ale lui N. Titulescu, ministrul nostru de externe.

Se vor găsi sceptici, cari să considere această încercare condamnată unuș eșec. Lucrul acesta nu mai pare probabil pentru cel care a citit cu atenție comunicatul ultimei conferințe a înțelegerii balcanice. Interese divergente vor mai exista și în viitor ca și în trecut. Ele există de altfel pretutinoeni unde sunt oameni. Din acest punct de vedere apusul european nu este nicidecum într'o situație mai privilegiată. În același timp există, însă, și formule conciliatorii și o asemenea formulă a fost enunțată de data aceasta de strălucitul nostru ministru al afacerilor străine prin cuvintele: „Balcanii nu fac politica nimănui”, țările balcanice fac politica dictată de interesele lor”.

Lozinca pare lipsită de sens, dacă nu se are în vedere faptul că dela desmembrarea imperiului otoman, țările balcanice au fost într'o stare de dependență față de marile puteri europene, că intriga Casei de Austria, a Rusiei țariste, ca și a celorlalte state interesate în Balcani, au exercitat o permanentă și nefastă influență asupra statelor balcanice, că conflictele dese erau dorite de-o Austrie pentru care stabilitatea politică la Sud ar fi constituit un iminent pericol. După războiul european, cu toate că două și cele mai principale puteri Rusia și Austria, ieșiră din luptă, conflictele păreau să se permanentizeze, datorită de data aceasta influenței italiene și a celei franceze, cari reușiseră să polarizeze speranțele ca și nemulțumirile balcanice. Deși cu o mai mică intensitate și mai ales cu mijloace diferite aceste două influențe s'au exercitat tot timpul dela război încoace și rezultatul a fost acela că în Balcani nemulțumirile ca și ura erau permanent răscolite.

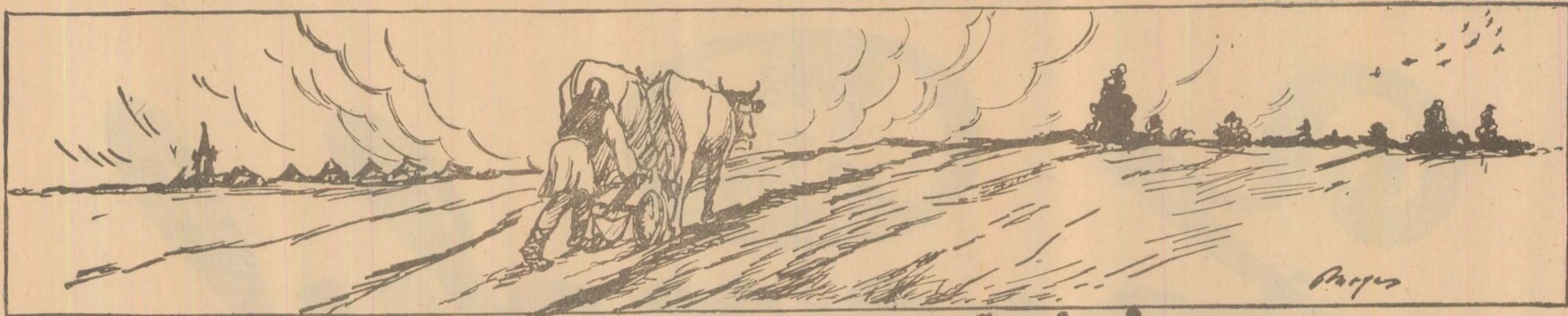
Recenta conferință a Înțelegerii balcanice s'a sesizat de acest fapt și membrii ei au ajuns la convingerea că numai eliminând aceste influențe străine se va crea posibilitatea unei armonizări a intereselor economice, mai apoi și politice, a peninsulei.

Că perspectiva acestei stabilizări n'o să placă unora sau altora, se prea poate. Nouă ne convine, întrucât de pe urma ei în primul rând noi avem de câștigat, așezafi fiind la intersecția celor două sisteme de alianță, Mica înțelegere și Înțelegerea balcanică. Pieți de desfacere a produselor noastre în orientul apropiat ca și o simțită influență politică este corolarul firesc a acestei stabilizări, care orice s'ar spune, este în același timp un prețios instrument al păcii europene, atât de subredă.

C. SAFTA

— Domnul profesor SILVIU DRAGOMIR, dela Universitatea din Cluj, un adânc cunoscător a mișcărilor revoluționare din ținutul nostru, va ține sâmbăta (24 XI) seara la orele 8, în sala Casinei Române, o conferință despre: ZARANDUL ȘI PREFECTUL ION BUTEANU ÎN ANII 1848—49.

Întreaga suflare românească este invitată să participe la această interesantă conferință.

— DE-ALE PLUGĂRIEI —

Insemnătatea creșterii vitelor

Un tânăr s'a dus odată la scriitorul roman Caton și l-a întrebat: ce să fac eu, ca să mă îmbogățesc?

- Ingrijeste cât poți de bine vitele!
- Altceva ce-aș putea face?
- Ingrijeste bine vitele!
- Altceva?
- Ingrijeste cât de cât vitele!
- Oare de-aș împrumuta bani pe camătă?

— Mai bine să omori un om!

Dacă astăzi plugăria delă noi ar întreba ce să facă pentru a scăpa de sărăcie, i-am răspunde ca mai sus: Ingrijii bine vitele! Asta este porunca vremii. Alte țări a înțeles această poruncă. Mare parte dintre noi, încă nu.

Vă arăt aici câte vite mari sunt pe cap de locuitor în alte țări și la noi:

1. Danemarca 1 vită la 1 locuitor
2. Cehoslovacia 1 vită la 2¹/₂ locuitori
3. Franța 1 vită la 2³/₄ locuitori
4. Polonia 1 vită la 3 locuitori
5. Iugoslavia 1 vită la 3 locuitori
6. Austria 1 vită la 3 locuitori
7. Bulgaria 1 vită la 3 locuitori
8. Ungaria 1 vită la 4 locuitori
9. România 1 vită la 4¹/₂ locuitori
10. Italia 1 vită la 5¹/₂ locuitori
11. Grecia 1 vită la 6 locuitori

Vedem din acest tablou, că dintre toate țările

carl ne înconjoară, noi stăm mai rău în ce privește numărul vitelor. Despre celelalte țări nici nu mai vorbim. La noi creșterea vitelor diferă după regiuni. Sunt ținuturi în care se cresc rase foarte bune de vite. Bună de Munte, Siemmental și Pintzgau, dar în cea mai mare parte a țării se cresc vite de rasă rea, cari sunt îngrijite și hrănite prost. Creșterea vitelor este mai dezvoltată în Ardeal, în Banat și Bucovina.

În toată țara avem cam 4 milioane și jumătate capete de vite. Dintre aceste sunt cam 2 milioane vaci de lapte. În mijlociu o vacă de-a noastră dă 1500 l. lapte pe an. În Danemarca se socotește o vacă bună de lapte, atunci când dă 4000 l. lapte anual, din care să se poată scoate cel puțin 200 Kg. unt. Lapte muls delă vacile noastre este foarte sărac în unt. Vindem peste graniță 90 de mii Kgr. unt, în vreme ce Danemarca, deși are cu o jumătate de milion mai puține vaci, vinde peste graniță 150 de milioane Kgr. unt. De cap de vită vindem 50 gr. unt peste graniță, iar Danemarca 100 de Kgr. va să zică vindem de 2000 de ori mai puțin.

Vom vedea în numărul viitor al „Zarandului”, ce trebuie să facem, ca să putem și noi produce cel puțin jumătate din ce produce Danemarca.

Prof. Martin Ioan.

Revoluția lui Horia Cloșca și Crișan

— Români din Munții Abrudului —

Sentințele și executarea căpitanilor

(Continuare)

de: **Const. Tisu**

Cu toatecă se sinucise Crișan în închisoare, totuși corpul lui nu fu cruțat de neomeoasa sentință a lui Iankovits, care se aduse în ziua de 14 Februarie 1785.

În această sentință se zicea, că dacă Crișan nu se sinucidea, s-ar fi aplicat contra lui, o sentință cu mult mai severă, dar fiindcă s'a sinucis, el fu târat la locul de supliciu, unde gădele [călăul] să-i taie capul, și să-i dispice corpul în patru părți. Capul să i-se pună în țepă la locul domiciliului său din comuna Cărpiniș, iar celelalte patru bucăți să i-se pună pe roate și anume: partea de sus a obrazului Abrub, partea de jos la Bucium, în comitatul Albei de jos, a doua parte de sus la

Brad, iar a doua parte de jos la Mihăileni din comitatul Hunedoarei.

Această sentință teribilă și necreștinească, se execută peste corpul neinsuflețit a lui Crișan, în ziua de 16 Februarie 1785.

În ziua de 26 Februarie 1785 contele Iankovits pronunță sentința și asupra lui Horia și Cloșca. Ambii fură judecați la moarte și anume: să li-se frângă cu roata toate membrele corpului, începând din jos în sus, mai întâiu lui Ioan Cloșca, apoi lui Horia, numit și Ursu Nicola, și în modul acesta să fie trecuți delă viață la moarte, iar corpurile lor să se despice și taie în patru bucăți, Capul și părțile corpului să se pună pe roate, pe

lângă diferite drumuri prin comunele unde au comis cruzimele cele mai mari, iar inima și intestinele lor să se îngroape la locul supliciuului.

Executarea acestei sentințe se fixă pe ziua de 28 Februarie 1785.

Pentru că această sentință grozavă să inspire în inimile țaranilor români o cât mai mare frică, contele Iankovits dete ordin comitatelor Hunedoara, Sibiu, Alba, Cluj să trimită pe ziua de 28 Februarie din fiecare comună câte 6 țărani la Alba Iulia.

Luni, în ziua de 28 Februarie 1785, dimineața, atât Horia cât și Cloșca, fură duși la Golgota Alba Iulia, dupăce fură împărtașiți cu sfintele taine de către preotul Nicolae Rațiu din Maerii Alba Iuliei.

Acți așteptau o mulțime mare de popor, cea 6000 de oameni, aduși cu forța din mai multe comune. Mai întâiu fu frânt cu roata căpitanul Cloșca, care primi 20 de lovituri până ce își dede obsteșcul sfârșit.

În timpul acesta, Horia trebui să vadă cu ochi săi trista moarte a celui mai bun prieten al său, care îi rămase credincios până în ceasul din urmă.

După Cloșca fu așezat pe eșafod Horia, — care merse cu sânge rece, urcând nepăsător treptele eșafodului. Cu el însă se purtară mai uman decât cu Cloșca. — Îi deteră o lovitură cu care îi rupseră fluerul piciorului drept, după care imediat primi o altă lovitură peste piept care, putem zice, fu lovitura de grație, și după care Horia își dete sfârșitul, trecând la cele eterne.

Astfel se sfârșiră acești trei barbați, cari în acele timpuri grele înțelegând rostul vremii își propuseră, chiar cu rizicul vieții lor să scape poporul român din ghiarele sclaviei, făcând din iobagii sclavi și torturați un popor liber, care alungând giuta ungurească de pe plaiurile Transilvaniei, să-și reia iar în stăpânire pământurile lor hărăzite din moși strămoși.

Se stinse în primul rând Horia acel bărbat care credea neclintit în propoveduirea sa, se stinse acel ideal al neamului român care avu curajul, să respingă cu dispreț grația împăratului Iosif al II-lea, și în fine se stinse acel bărbat al secolului al XVIII-lea „care nu se temu de moarte, și care merse fără nici o schimbare, cu inima îndrăzneată la locul destinat pentru oara cea amară a vieții sale” (Densușianu).

(Va urma)

Lucia Tilea

Unde a mai văzut el fata aceasta cu un surâs atât de trist în adâncul ochilor ei negri și mari? Unde? Întrebarea îi stăruia în creier fără răspuns. Abia târziu își aduse aminte.

Avea șaptesprezece ani atunci. Era primăvară. Odată cu învierea naturii se nășteau în el simțuri nebănuite încă. Plecase la plimbare ca în toate celelalte seri, singur cu visurile lui. Visuri de copil și de bărbat în același timp. Sorbea cu nesaț mirosul primăvăratic ce ieșea din pământ și se bucura de primele raze calde de soare, de primele flori ce răsăreau ici colo în covorul de iarbă verde, de primul cîrpit duos de păsărele. În faptul acela de seară razele soarelui în păreau mai calde, parfumul florilor mai plăcut și cîrplitul păsărelelor mai fermecător și mai melodios ca totdeauna. S'a dus ca și altădată până la lacul, de-

spre care auzise multe legende. Privea jocul peștișorilor, ce alergau de ici colo în căutarea hranei. Printre unde a zărit chipul ei. L-a privit multă vreme pierdut. Nu vedea nimic în jurul său. Numai pe ea o vedea. Cât va fi stat privind-o, nu știe nici el. Peste câmpia cu iarbă pusese de mult stăpânire noaptea. Un glas îl trezi din visarea lui.

— Ce faci tu acolo, Iancule?

Era vârul său, profesor de religie, care întâmplător trecea prin partea locului. N'a răspuns nimic, dar a plecat rușinat, ca un hoț prins asupra faptei.

De-atunci n'a mai văzut pe Lucia Tilea, dar chipul ei drag i-a rămas în suflet. Sau, poate, o avea în suflet dinainte și vedea în turbureala aceia a lacului oglindirea launtricului său.

Când a văzut-o la o adunare dascălească, l-a cuprins o dorință arzătoare să o cunoască; dar a cunoscut-o abia peste o lună

în satul și în casa ei. Și-a adus aminte de sculptorul antic ce a îndrăgit așa de mult statula făcută de el, încât se ruga mereu zeilor lui păgâni să-i dea suflet. Zeii l-au ascultat. La Iancu Medrea fenomenul era invers. El avea sculptat în suflet un chip virtual și-i căuta echivalentul material. Și a găsit-o pe ea, pe Lucia Tilea. Ce frumoasă și ce tainică i-a părut. Nu știa dacă era adevărat, sau numai o închipuire de-a lui, că înapoia surâsului superficial al ochilor ei, se ascundea ceva mai adânc, mai aproape de suflet, o durere tainică, de nimeni înțeleasă. O iubea cu patimă. Glasul ei cald, învăluit și blând, ce pornea par'că din inimă și din suflet, i-a pătrus ca ceva nespuse de dulce în toată ființa și i-a deschis sufletul, întocmai cum razele calde ale soarelui primăvăratic deschide o floare. Toate îi vorbeau despre ea, adierea lină a boarei, zumzetul albinelor, foșnetul misterios al frunzelor și mirosul îmbătător de flori, toate îi spuneau,

— Anchetele noastre —

Şase luni de existenţă

Situaţia spitalului din Hălmagiu (jud. Arad). Importanţa lui în aceste părţi. 15.260 consultaţiuni gratuite în 6 luni. Realizări. — Aspecte, fapte şi nevoi.

Populaţia din plasa Hălmagiu a fost înzestrată, acum şase luni, cu un aşezământ al suferinţelor. Lipsa unui spital devenise acută în ultimul timp. Dl Dr. Ioan Groza, prefectul judeţului, înţelegând importanţa unui spital în aceste părţi, la 1 Aprilie a. c., dorinţa locuitorilor este împlinită. Spitalul ia fiinţă şi-l instalează într-o casă închiriată în acest scop.

Pentru a înfăţişa cititorilor noştri situaţia realizărilor până în prezent, am făcut o vizită la acest spital, găsind în biroul de lucru chiar pe d. dr. E. Hass, conducătorul spitalului. La primul pas făcut, m'a isbit o curăţenie exemplară. Arătându-i rostul vizitei, d-sa cu o amabilitate rară mi-a stat la dispoziţie, dându-mi toate lămuririle cerute şi necesare anchetei. Înainte de a merge prin saloanele bolnavilor şi celorlalte dependinţe, d. dr. Hass îmi expune situaţia farmaciei.

Medicamentele aflate în farmacia spitalului sunt toate date gratuit de către Ministerul Sănătăţii. Am observat o provizie de seruri diferite, pentru un timp îndelungat. Medicamentele ce nu se găsesc în farmacia spitalului, sunt procurate dela farmacia din loc, în contul judeţului. Unelte medicale de primă necesitate sunt donate tot de Min. Sănătăţii.

Trecem în saloanele bolnavilor. Sunt trei saloane: 1 pentru bărbaţi, 1 pentru femei şi 1 pentru izolare, având în total 10 paturi; insuficiente pentru a face faţă situaţiei.

Mobilier. Paturile din saloane sunt noi şi de bună calitate. Toate sunt donate de judeţ. În saloane observ lipsa completă a scaunelor şi meselor. Un singur scaun am găsit în bucătărie şi acela era împrumutat dela o cărciumă. De acest lucru mi s'au plâns şi bolnavii.

Din saloanele bolnavilor trecem prin sala de aşteptare şi mergem la bucătărie. În sala de aşteptare nici un scaun unde pacienţii oboseţi să se poată odihni. D. dr. Hass îmi spune că a raportat acest lucru.

În bucătărie pot constata o curăţenie exemplară. Soţia agentului sanitar îmi arată lipsa completă a mobilierului. Tacămurile — de bună calitate — donate de judeţ, sunt ţinute într-o ladă care nu peste mult timp va alimenta lada de gunoi. Păcat de acele tacămuri. Un mic dulap n'ar costa mult şi tacămurile n'ar fi expuse unei dăinuirii de scurtă durată.

Masa din bucătărie este proprietatea agentului sanitar.

Alimentaţia bolnavilor. Alimentaţia bolnavilor este susţinută de judeţ, repartizându-se 60.000 lei în acest scop. Profitând un moment de lipsa dlui medic, pe când eram într'un salon cu bolnavi, îi întreb asupra alimentaţiei. Cu toţii s'au grăbit să-mi arate mulţumirea. Atât calitativă cât şi cantitativă, hrana este suficientă. Se ştie că regimul alimentar joacă un rol foarte important în realizarea cât mai grabnică a restabilirii bolnavilor. Dl. Dr. Hass îmi face cunoscut că toate zarzavaturile necesare sunt din grădina spitalului, în care d-sa prin bună chibzuinţă a putut cultiva tot felul de zarzavaturi.

Dependinţele. Din bucătărie sunt condus într-o cameră din faţa spitalului. Dl Dr. Hass îmi spune că este morga. Dela morgă,

că trebuie să fie dulce şi plăcută mângăierea braţelor ei, că trebuie să fie fierbinţi sânii ei voluptoşi şi ameţitoare vraja trupului ei.

Intr'o seară s'a plimbat cu ea pe lângă vale. Luna lucea fermecător, plimbându-se printre creste de nori. Trupul ei angelic se profila în apa ce se seurgea liniştit în noapte şi singurătate. Acelaş chip ca cel zărit acum şase ani în undele lacului cu peşti şi cu legende. Şi era atât de caldă şi îmbietoare răsuflarea, atât de dulce privirea din ochii ei întunecaşi şi atât de răscolitoare de simţuri trepidaţia sânilor ei, încât Iancu Medrea o strânse la piept cu toată pasiunea cârnii sale şi a încercat să o sărute. Ea l-a respins însă crud. Atunci i s'a furişat bănuiala în suflet, că Lucia Tilea nu-l iubeşte.

Lunile ce-au urmat l-au făcut să înţeleagă psihologia unui rătăcit pe deşertul Saharei, din cauza fenomenului numit „Fata Morgană“. Insetatul după apă are impresia,

D-sa mă conduce în magazia cu alimente. Aci pot vedea zarzavaturile cultivate în grădina.

Din magazia de alimente sunt condus la spălătorie. Spălătorie este improvizată sub un şopron deschis. Cuptoarele au fost zidite de agentul sanitar. Rufele sunt spălate de o servitoare, pe care dl. Dr. Hass o plăteşte din economiile ce a putut face dela alimentaţie.

În faţa clădirii s'a făcut o grădină de flori. În spatele grădinii dau peste magazia de lemne. Cu această ocazie dl. medic îmi spune că o parte din comune n'au adus lemnele necesare — (numai încălzitul îl dau comunele).

Din nou în birou. Revenind în biroul dlui medic, D-sa îmi spune că a pierdut din vedere să-mi arate rufăria spitalului. D-sa deschide un dulap, în care pot vedea rufe necesare bolnavilor şi rufe pentru paturi. D-sa îmi spune că toate rufe — atât ale bolnavilor cât şi cele pentru paturi — sunt donate de dl. Dr. Cosma primul medic judeţean. Tot acum dl. Dr. Hass, îmi spune că indecurs de 6 luni s'au dat 15.260 consultaţii medicale gratuite. Deasemenea medicamentele necesare bolnavilor sunt date gratis de către judeţ. D-sa îmi relevă grija ce o poartă dl. prefect Dr. I. Groza, acestui spital.

Constatări. Constat o administraţie corectă în toate, administraţie prestată în orice direcţie de către dl. medic Hass.

O lipsă completă a mobilierului necesar în saloanele bolnavilor — făcând excepţie cu paturile — şi în sala de aşteptare nici cel puţin un scaun.

Rugăm pe această cale pe dl. prefect al judeţului, să desăvârşească opera începută de d-sa, singurul care cunoaşte realitatea în aceste regiuni şi care o mulţime de fapte bune a presărat pe unde a trecut.

Coresp. Şt. Dumitrescu.

Invazia străinilor

Poate mai există căldură în inimile adevăraţilor români, faţă de studenţime şi poate că mai vibrează suflet românesc între hotarele consfinţite prin milioane de jertfe!... Şi trebuie să mai existe, căci studenţimea este divizată astăzi în două grupări mari şi una dintre acestea e razimul viitorului şi conducătorul de mâine a destinelor neamului nostru. Există şi în haosul actual o adevărată studenţime, conştiinţă de rostul şi menirea ei, dar în acelaş timp preocupată de situaţia ctuală în cadrele căreia îşi formează caracterul şi îşi oţeleşte mădulele şi sufletul.

Chestiunea care ne preocupă e chestiunea invaziei minoritarilor în Universităţile noastre, e chestiunea dureroasă şi penibilă care ar trebui să preocupe pe toţi românii de bine. Absolvenţii români, din cauza sărăciei — să nu zic a mizeriei — sunt opriţi la coarnele plugului, într'un adevărat întunec intelectual. Şi zic absolvenţi români, deoarece la uşa ţaranului român zace mizeria, aici e adevăratul calvar, adevărata cetate a durerii. Aici

că zăreşte în apropiere un isvor salvator şi se vede trecut într'o lume de basm. Aleargă plin de speranţă spre el, dar în clipa următoare totul dispăre, căci isvorul a fost iluzoriu. Aleargă apoi la alt şi alt isvor, cari apar şi dispar pe rând. În felul acesta se adânceşte tot mai mult în pustiu morţii. În chip asemănător alerga şi el să-şi potolească o sete mult mai mare decât setea de apă. Dar de câte ori credea, că a ajuns la isvorul dorit, observa că i s'a proecat numai farul unei iluzii. După fiecare revedere simţea amarul rătăcitului prin deşert. Lucia îi îngăduia să o strângă în braţe, să o sărute, dar nici nu l-a îmbrăţişat, nici nu l-a sărutat vreodată. Li zâmbea dar fără pic de afecţiune. Era străină de patima lui. Nu-i închina nici un gând.

Când a cerut-o de soţie ea l-a refuzat. Iancu Medrea îşi făcuse din imbinarea ei un ideal. Niciodată nu s'a dus cu gândul dincolo de acest ideal. La hotarul iubirii începea pentru

îşi frânge mâinile un tată care a muncit până acum, pentruca toate speranţele să i se distrugă când aştepta bucuria. Aici e mama, care cu năframa la ochi îşi plânge zilele negre, înconjurată de alţii mai mici, care nu înţeleg durerea.

E ușor însă pentru aceia care au exploatat pe ţăranii noştri şi pot astăzi să-şi crească odraslele cu perciuni, şoviniste, la flacăra românismului. E dureros... şi cu atât mai mult, că azi domină minoritarii la unele facultăţi şi aceştia vor forma un substrat intelectual puternic şi care, sigur, va lupta contra flăcării la care a studiat, contra culturii la care s'a adăpat. Şi lupta contra acestor elemente e grea deoarece stau faţă în faţă mizeria intrupată în fiii ţăranilor muritori de foame şi capitalismul corupător, intrupat prin studenţii minoritari, capitalism care momeste totul. Dar această situaţie nu va mai putea fi tolerată, căci frontul conştiinţei naţionale sprijinit de tot ceea ce e românesc se va forma şi va duce la o biruinţă sigură şi înălţătoare.

Aug. Ilieşiu, student.
Bucova.

Conferinţa învăţătorilor din plăşile Brad şi A.-Iancu

Joi, 15 Noembrie, la şcoala primară din Brad, s'au întrunit peste 100 învăţători din plăşile Avram-Iancu şi Brad, adunaţi în vederea ţinerii conferinţelor de organele de control, fixate de minister, pe centre.

Afară de învăţători au participat: d. insp. şc. Vlădoianu, d. revizor şc. I. Popovici şi d. subrevizor şc. I. Micu. Şedinţa e deschisă de d. Popovici. D. Vlădoianu, insp. vorbeşte învăţătorilor despre bunul mers al învăţământului.

Aminteşte şi roagă pe învăţători să dea o deosebită atenţie curăţeniei localului şcolii, cere înfiinţarea bibliotecilor şcolare şi pt. învăţători, să lămuriri în chestiunea amenzilor şcolare, care este viu discutată de învăţători, — să lămuriri în ceea ce priveşte programa de învăţământ, etc.

D. revizor Popovici dă îndrumări pentru o bună conducere a registrelor şcolare.

La împrumutul de înzestrare s'a hotărât să subscrie şi învăţătorii din Ţara Zarandului. La propunerea d. inspector, învăţătorii cari primesc un salariu până la 4000 lei să subscrie o obligaţiune, şi cei cari primea mai mult de 4000 lei să subscrie două obligaţiuni.

Şedinţa i-a sfârşit pe la ora 1. d. m.

Sufragerie

modernă, din stejar afumat, compusă din bufet, servanţă, vitrină (cu oglinzi cristale şi sculpturi) şi masă ovală cu şesă scaune îmbrăcate în piele, costat 45.000 lei,

Se vinde

numai cu 20.000 lei
la avocatul dr. GORA DIN BRAD.

el neantul, întunerecul. Şi ea nu-l iubea. Ce rost mai avea atunci să traiască? Ce să mai facă el cu viaţa? A plecat abătut dela ea. În urma lui poarta s'a închis mare şi grea. S'a urcat în primul tren. Când a ajuns în dreptul lacului, în care a văzut-o prima oară, a sărit în apă.

A doua zi pescarii i-au scos cadavrul. Au găsit la el numai o fotografie de fată, pe dosul căreia era scris:

LUCIA TILEA.

* * *

Legenda lacului spune că o zână, care n'a fost iubită de alesul inimei ei, locuieşte în lac şi se arată din când în când tinerilor. Are în ochi un surâs vegnic, iar înapoia surâsului o durere tainică, de nimeni înţeleasă. Tinerii cari văd odată se duc neapărat la ea. Se duc.. fără să se mai întoarcă.

Ion Plugarul

Cazul sefului de post din Mănăstioara

În privința abuzului săvârșit de seful de post Gh. Soare din Mănăstioara, abuz semnalat de noi în numărul trecut din gazeta noastră, d. comandant al Legiunei de jandarmi Putna ne-a trimis următorul

COMUNICAT :

Am onoare a vă comunica că, am primit ziarul D-voastră cu data de 8 Noembrie 1934, prin care ne aduceți la cunoștință abuzurile săvârșite de Plot. Soare Vasile, șeful postului Mănăstioara. În primul rând vă aducem mulțumirile noastre, pentru că ne punți la curent cu unele abateri comise de jandarmii de sub comanda mea. Pentru cazul semnalat în ziarul D-voastră. Am luat măsuri de cercetare.

Tot odată vă rugăm a ni se mai comunica eventualele abuzuri săvârșite de jan-

darmii din Legiunea Putna, pentru a se lua măsurile necesare, contra jandarmilor abuzivi; deoarece jandarmii trebuie să-și execute serviciul conștiincios și numai în cadrul legilor și regulamentelor.

Dealtfel noi știm că subalterii execută serviciul numai legal.

Comand. Legiunei Putna,
Maior Lupescu D. Gheorghe

Faptul că d. Comandant al Legiunei de Jand Putna s'a sesizat imediat la înștiințarea noastră, ne face să întrevădem că dreptatea nu va întârzia să vină și pentru acei ce o așteaptă cu încredere dela D-sa.

Noi, îi mulțumim în numele sătenilor... și-i promitem că vom fi totdeauna alături de D-sa.

M. S. V.

Gradațiile Corpului didactic

În ultimul Consiliu de miniștri s'a discutat și chestiunea gradațiilor corpului didactic. Ziarele ne-au adus știrea că s'a hotărât, de către consiliu, suprimarea lor.

Asociațiile inv. și a prof. secundar, alarmate de această veste, au hotărât să meargă la d. ministru al instrucțiunii să-i ceară lămuriri. D-sa, cu aceasta ocazie, a spus:

„N'am luat parte la acest consiliu, intrucât nu eram în București. Țin însă să

declor că știrea relativă la suprimarea gradațiilor e de domeniul fantaziei.

Nimeni nu se gândește să suprimă aceste gradații, cari de altfel fac parte integrantă din salariile membrilor Corpului didactic. Dacă au fost suprimate în trecut, trebuie să spun că s'a făcut o mare nedreptate corpului didactic și atâta vreme cât voi fi eu în fruntea ministerului instrucțiunii, această nedreptate nu se va mai putea repeta”.

Comemorarea revoluției lui Horia Sfințirea troițelor

În ședința din 15 l. c. a comitetului executiv pentru comemorarea revoluției lui Horia, s'a hotărât inaugurarea troițelor comemorative după cum urmează;

1. La Iosășel în ziua de 25 Nov. 1934
2. „ Hălmașiu în „ „ 1 Dec. „
3. „ Ribița „ „ „ 2 „ „
4. „ Crișcior „ „ „ 9 „ „
5. „ Mesteacăn „ „ „ 16 „ „
6. „ Mihăleni „ „ „ 23 „ „
7. „ Vălișoara „ „ „ 26 „ „
8. „ Buceș „ „ „ 30 „ „
9. „ Curechiu „ „ „ 1 Ian. 1935.

Serbarea de la Brad se va fixa ulterior și se va desfășura într'un cadru mai mare. Atunci se va face și inaugurarea monumentului ridicat în fața liceului, în amintirea martirului Crișan.

În fiecare comună, după serviciul divin, credincioșii vor merge la locul troiței, unde se va oficia serviciu divin și parastas pentru martirii dela 1784. Va urma apoi o cuvântare prin care se vor schița evenimentele din localitate, apoi o dare de seamă asupra cheltuielilor reclamate cu ridicarea troiței și predarea ei în grija autorităților locale.

Mica publicitate

— CAUT ucenic pentru prăvălie. Să fie absolvent al școlii primare. Informații se vor cere dela prăvălia PETRU GURBAN, Vața de jos.

AVIZ!

Cadouri prețioase de Crăciun și Anul-nou

se pot procura numai în magazinul de ceasornicărie și bijuterii, al lui

IGNAȚIE SZIDOR din BRAD.

Nu cumpărați dela vânzători ambalanți sau din alte orașe, ceasornice sau bijuterii, pentru că numai mine veți găsi

prețurile cele mai solide și marfa garantată.

Cel mai mare asortiment!

Garantăm repararea ceasornicelor și bijuteriilor.

FONDAT ÎN 1903 BRAD.

Știri de tot felul

— Parlamentul a luat vacanță până luni 26 Noembrie.

— Sesiunea parlamentară din toamna aceasta se anunță a fi extrem de agitată; atât din cauza decretelor-legi, cari au dus mari nemulțumiri opoziției, cât și din cauza raportului întocmit de d. Bentoiu, cu privire la afacerea Skoda.

— Generalul Dumitrescu, fost comandant al jandarmeriei, a fost trimis în judecată, din cauza neregulilor și fraudelor săvârșite pe timpul când comanda acest corp.

— D. Iuliu Maniu, care de câteva zile se află la București, va lua parte la desvelirea bustul lui Vichentie Babeș, fost președinte al partidului național din Ardeal, sub stăpânirea maghiară.

— Timpul menținându-se încă destul de călduros, grăul de toamnă a început să crească prea mult. Acest fapt îngrijorează pe agricultori.

— Și America recurge la un imprumut intern.

— Valabilitatea carnetelor de identitate cu reducere pe C. F. R., a fost prelunțată până la 1 Martie 1935.

Până la această dată se vor face cereri pentru schimbarea carnetelor vechi.

— Sindicatul Presei Periodice din România. Confirmăm înscrierea d. G. E. Camber în S. P. P. R. cu începere dela 1 l. c. Președinte delegat: Iulian Burș-Primus.

Către prietenii noștri abonați la gazeta „Zarandul“

În curând se împlinesc doi ani de când cei mai mulți abonați au primit gazeta regulat. Dar cu părere de rău trebuie să constatăm, că n'au ținut socoteală de cheltuielile ce avem și nici până astăzi n'au binevoit a ne trimite neînsemnatele sume ce ne datoresc.

Facem dar un călduros apel iubitorilor noștri abonați rămași în urmă cu plata abonamentelor, acelor cari au primit și n'au plătit, cum și acelor ce doresc a continua cu abonamentul să se grăbească a ne trimite neînsemnatele sume ce ne datoresc, deoarece numai așa vom putea aduce noi îmbunătățiri gazetei.

Nefiind decât o chestie de cinste din partea d-lor, suntem încredințați că apelul nostru nu va rămâne fără răsunet și că toți abonații, cari din scăpare de vedere, n'au achitat abonamentele, se vor grăbi a ni le trimite cât mai curând.

Din Băița

— D-ra Octavia Neagu, inv. în Băița cu d. Cornel Macra, inv. în Cănelul de sus, și-au serbat cununia religioasă Duminică, 11 l. curentă. — Felicitări!

— Demisie. Aflăm că dl I. C. Mârșu inv.-dir. Băița a demisionat din organizația partidului Național-Liberal.

Rămâne să vedem dacă d-sa trece în alt partid. Știm că d. Mârșu se bucură de simpatia poporului românesc.

— Banca inv. — Din inițiativa d-lui I. C. Mârșu inv.-dir. din Băița a luat ființă „Banca învățătorilor Hunedoreni“, cu sediul în Deva. Banca este întemeiată după principiile cooperatiste. Adunarea de constituire s'a ținut în ziua de 8 Nov. a. c. în Deva, când s'a ales și consiliul de ad-ție, compus din d-nii I. C. Mârșu, Sabiu Jula, Ioan Popovici, I. Văcarie, I. Brătulescu, V. Șerban, N. Bogdan, I. Ciora, I. Baci, Gh. Molodeț și M. Trușă; iar în cons. de cenzori d-nii: David Alexe, Bogza Mihai și Gh. Totescu.

CINEMA „ORIENT“ BRAD

Duminică 25 Noembrie 1934.

REGELE ȚIGANILOR

cu :

ROSITA MORENO și
DON JOE MOJICA
(Valentino cel nou)

Elocvența faptelor

La Arad s'a format — lunele trecute — un club al lichelelor.

Și ca să aibă mai mult forțu lichelismul arădan a hotărât scoaterea unei fițiuci, ce se intitulează „à la Bravo“.

Știți cine face parte din club? (Faptele vorbesc dela sine).

Delegat al Bradului o calfă de măcelar, actual șofer.

Dela Baia de Criș, — de acesta ne vom mai ocupa noi în numerile viitoare — vânzătorul, până mai ieri, de faină brună și albă, astăzi însurat și credi-rentier.

Și pe deasupra — colac peste pupăză — Blăgăilă, caricatura corpului funcționăresc din România, impertinentul și imoralul, condamnat pentru faptele lui netrebnice, de Justiția din Baia de Criș.

Faptele acestui imoral, care vine să dea lecții de bunăcuviință persoanelor cinstite din Zarandul nostru îl fac să nu mai stea nici un moment la catedră pentru a propovădui cinstea, bunăcuviința, etc.

Dealtcum opinia publică zărândează a începu să reacționeze în contra acestui desmoștenit al soartei, și s'au adresat cu o plângere Ministerului Instrucțiunii, înaintând și o copie de pe sentința de condamnare a imoralului Blăgăilă cerând și anchetarea și a celorlalte fapte care le are la activul său din Zdrapți și Baia de Criș.

Aviz!

Aduc la cunoștința On. public că, cu data de 20 Nov. a. c., am deschis în casele d-lui Serb din Gurabarza

un atelier de

Pantofărie

Unde confecționez cele mai moderne încălțăminte pentru dame și domni

Servesc constencios pe On. public cu materiale de l-a calitate, cu prețuri convenabile.

Rog sprijinul On. public

Cu stimă:

IOSIF BAȘA

(PICU)

PANTOFAR.